

A lérai költőnek zöld az arca. Nem jár már a birkacsárdába borral főzött erős báránypaprikást enni. Prózái betegsége van: sok a sava. Egeti a gyomrát... A grafikus, aki két csomag Gítánt szívott el naponta, most a gyerekeknek való mentolos szipkára fanyalodott. Gyilkos dühvel ropogtatja a fogai között, mintha darabokra akarná rágni. Határozottan romlott a stílusa. Azt mondja, cigaretta nélkül nem megy az alkotás. És ettől még jobban megugrik a vérnyomása... A színész meg mostanában már csak Colát iszik. Mélységes undorral, megszegyenülten nyeli. Ha konyakot lát, ölni tudna. Mert hogy másnak szabad neki nem. Az orvosa becsület-szóra garantálta az infarktust, ha nem bícsúzik el egyebek közt az alkoholtól is. Fáj neki az egész világ. Már a nők se érdeklik. Egy acélos, lehengerlő mozihős, Colával? Ebbe fog igazán belebetegedni...

Különbön ép, masszív férfiak. Negyven és ötven között vannak. Igazán jól tartják magukat, lelkiileg is kiegyensúlyozottak. Sikeres emberek. Vitték valamire. Az aranykorukat élik. Mert a hozzáértők szerint a férfi ilyen tájon éri el teljesítőképességének legmagasabb fokát. Na, nem minden téren, persze. Szellemekben leginkább. A munkájában, a szakmájában, a foglaltságában. Éppen csak a fizikumuk romlik. Tapintatosabban fogalmazva: a szervezetében változások következnek be. Egyre több kedvezőtlen változás.

Ezeket a nem egyértelműen vidító tüneteket tálalja A férfi negyven fölött című könyvecske. Tadeusz Rozniatowski-tól, a — valóban hézagpótlónak számító — mű szerzőjét nem lehet hurrá-optimizmussal vagy köntörfalazással vádolni. Egyenesen és tárgyilagosan beszél, mint férfi a férfival. Nem fél a szemünkbe mondani, hogy a negyedik X fölött bizony el kell készülnünk egy s más kellemetlenségre. Menetrendszerűen jelentkezik az öregedés — és ez némi bajjal jár.

Számolni lehet azzal, hogy be rendezéseink kezdenek kifáradni. Pusztulnak, meszesednek a sejték, a rostok, a szövetek. A bőr ráncosodik, az izmok lazulnak, az ízületek kopnak. Jön a mutatós öszülés, a kopaszodás, az enyhe, vagy agresszíven előrenyomuló poeak. Vasszöveget már nemigen rágszálunk, protézissel különösen nem tanácsos. Előbb-utóbb romlik a szem, esetleg a hallás is. Ebben a korban a vese, a máj, a tüdő már nem a régi. Ha nagyobb a terhelés, kezdenek kevesebbet és rosszabbul dolgozni. Mint az idegrendszer is. Másként érzékeljük az ingereket, másként hatnak ráink. De szerelmünk még komoly és alapos, csak nincs kedvünk, már nincs is szűrségünk rá, hogy nyakra-főre fickósan bizonygassuk.

Adódhat még sok más üzemzavar, rendellenesség, de az a fontos, hogy ne essünk pánikba. Ha az ilyen-olyan nyavalyák nem rosszindulatúak, nem szövődmenyesek, még ki lehet bírni. Kár, hogy a szív bármikor beleszóllhat a számításba. Ez a szer, amely naponta vagy tízezer liter vért pumpál, akármelyik pillanatban leállhat. Gyakran meg is teszi. Minden negyedik, aranykorában levő férfit valamilyen szívbetegség visz el.

Van egy elmélet, amely szerint nagyjából száz évre elegendő életenergiával születünk. Ennyi az ember készlete, induló tőkéje. A szolid vagyont növelni, szaporítani ugyan a legkörülmönfontabb manőverekkel sem lehet, de nagyon takarékos, zsugori beosztással viszonylag sokáig kihúzhatjuk vele.

Viszonylag. Mert ha jól meg-gondoljuk, nem is olyan hosszú idő az a hatvan-hetven-nyolcvan év. Ha a saját életünkben számoljuk, csüggesztően rövid. De még ezt a távot se sikerül mindenkinek megtennie. Nem csoda. Az út az elejétől a végéig rázós, tele van előre nem jelzett kanyarokkal, meglehetősen csúszós vagy meredek szakaszokkal. Elégé méltatlan dolog, hogy erre kell rámerészkedniünk. Még-hozzá egy érzékeny, finom és sérülékeny konstrukcióval. Egy könnyen romló anyagokból készült szervezettel, amely a rendeltetésszerű használatban is gyorsan kopik, törik, rozsdásodik.

Már csak ezért is ajánlatos volna egészségesen élni. A lehető legegészebben. Ha lehetne. Ha engedné a felpörgetett tempó, a ránk zuhogó stresszáradat. Ha engednék a hajlamaink. Hiába veszem sorra az ismerősöket, egyet se találok, akire nyugodt lelkiismerettel rá lehetne fogni, hogy mindent eszményi módon csinál. Aki tudatosan és következetesen vigyáz magára. Aki mindig, mindenben ismeri a mértéket. Nem tudok senkiről, aki a hosszú életért még időben elkezdte volna a maga partizánharcát. Mondjuk, úgy tizenöt, tizenhat éves kora körül. Mert legalább ekkor kellene, hogy hatása legyen. Késői nekirugaszkodásokat gyakran látni. De az az igazság, hogy negyven fölött az ember már — ha addig elengedte magát — igencsak keveset tehet.

Miért nem szóltak valamivel korábban? — Ez juthat eszébe annak, aki Rozniatowski intelmeit olvassa. Ha rajtam múlna, minden ifjanc embernek a kezébe nyomnám ezt a könyvet: fiúk, vigyázat, egyszer majd eljön az öregkor is! Ha eljön.

Nem árt tudni, hogy mi, az úgynevezett erősebb nem, minden ellenkező híreszteléssel szemben gyengébb biológiai alkattal vagyunk megáldva, mint a nők. Viszont az életmódunk enyhén szólva szertelenebb. Nagy tételekben üzzük veszélyes játékaikat, több a káros szenvedélyünk, jóval mértéktelenebbek vagyunk. Hajlamosak arra, hogy sietessük saját halálunkat. Sok mindent teszünk érte — sikerrel. Kevesebb is a reményünk, hogy magas kort érjünk meg egészségesen.

Egy idő óta számolom az elszívott cigarettákat és aggályosan mérem a pulzusom. Ritkábant nyúlok a hűtőbe hideg sörért. Egy vice jár az eszemben. Közismert, szakállas vice, nem kis gerontológiai tanulsággal:

Ráncos, aszott kis öregembert faggatnak a hosszú élet titkáról. Rettenetesen vennék látszik, a háta hajlott, enyhén reszket keze, lába. Büszkén és elégedetten meséli, hogy gyerekkora óta szenvedélyes dohányos, mindennap megitta a maga tisztességes pálinka-adagját; és soha egy nőt se hagyott ki. Tulajdonképpen hány éves a bácsi, kérdezik áhitattal. Az ősz aggastyán jobbfajta matuzsálemhez illő mosollyal feleli: tavasszal leszek negyvenöt. Ha megérem...

Az életkor ma csaknem kétszerese a pár száz évvel ezelőttinek. Az orvosok a meghosszabbítás eszközeit, módjait kutatják. Tadeusz Rozniatowski a tmkmódszer mellett kardoskodik. Ezenkívül a humort, a derűt tartja a legkönnyebben hozzáférhető és legjobban ható csodaszernek. Azt ajánlja, legyünk jókedvűek. Bölcs tanács. Bár csak gyakrabban volna okunk a vigyorgásra. Szívesen nevetünk magunkért.

Purkittanács

ÚJ TÁRSASJÁTÉK

Hírközlő szerveinket nem jellemzi a túlzott sietség. A kiváló tudós haláláról négy nap késéssel értesült a közvélemény. Megesik, előbb értesülünk arról, hogy mi történt tegnap Bolognában, mint az eseményről, melynek Győr vagy Szolnok volt a színhelye. 1976. február negyedikén viszont egy elszájtott közlemény jelent meg a napilapokban. A Hazafias Népfrent budapesti bizottsága harmadikán tárgyalta első félévi és kongresszusi feladattervét. Az összejövetel délután öttől kilenc óráig tartott. A sokszorosított, vitára bocsátott terveket mindenki előre megkapta. Nemcsak a bizottság tagjai. A sajtó is. Így esett meg, hogy miközben egy népes és felelős testület heves vitát folytatott a Népköztársaság útján levő székházban, a terv rövidített változatát már nyomták a rotációs gépek. Ez a frissesség egy elavult szokásrendből ered. Abból a régi gyakorlatból és továbbbőllő szemléletből, hogy a betervezett „anyag” vitája pusztán formalitás, hagyományos társasjáték, ahol az előadó szóbeli kiegészítését néhány egyetértő szabványfelszólalás követi, jobb esetben egy-egy stílárius változtatást javasoló megjegyzés, aztán a testület szavaz, a tervezet változtatás nélkül érvényes. Hát miért is ne nyomtatnák ki előre?

Csakhogy a régi társasjáték megváltozott. A négyórás vitában jóval többől esett szó, mint a tervezetben; a javasolt módosítások pedig nem szórendekre vonatkoztak, hanem politikai, tartalmi kérdésekre. Hosszan, szenvedélyesen csaptak össze a vitapartnerek, a közgazdász professzor és az író, a szakmunkás és pártfunkcionárius.

A korán kinyomtatott közlemény minderről nem adhatott számot. Bár: ez a jobbik eset. Inkább a tájékoztatás legyen elcsélt, mint a különböző testületek döntései.

M. J.

TÁBLA AZ ABLAKBAN

Ki hitte volna, hogy a kávéházak hiánya akár csak egy ropke jegyzet erejéig is tárgya lehet még valamilyen újságközleménynek (sírámnak, krokinak, szak-szerű magyarázatnak stb.). Jómagam is meg voltam győződve arról, hogy azok, akik a klasszikus értelemben vett, tehát kávé-szagú, csendes, kényelmes vendéglátóipari üzemegységekre szeretettel gondolnak vissza, az évtizedek folyamán már minden könnyüket elsírták, szavakban, írásban egyaránt. Tévedtem; mert mit olvasok a Magyar Hírlapban?

Kávéházak városa címmel egy cikkkecskét olvasok benne, mégpedig a nyugdíjasok részére szerkesztett oldalon, melyet egy ideje rendkívül nagy érdeklődéssel tanulmányozok. Izgatottan kezdek bele, hol van hát a kávéházak városa? Ha nincsen túl messze Pesttől, tán odaköltözöm. Örömmöm korai: a cikk címe a hajdani Budapestre vonatkozik. A főváros jelenlegi lakóira csak anynyiban, hogy ne várják vissza az egykori kávéházak hangulatát, szó sem lehet róla. Nos, ez eddig — mondom magamban —, ezt eddig

is tudtuk, de olvasom tovább, valamiért csak íródott a cikk.

A továbbiakban nyilatkozik a Belkereskedelmi Minisztérium vendéglátóipari főosztályának helyettes vezetője. Arra mutat rá, hogy nemcsak nálunk, de szerte a világon az eszpresszók vették át a kávéházak szerepét. (Hm. Így van ez? A hozzánk legközelebb eső három fővárosban, Belgrádban, Bécsben és Prágában nincs így. Lehet, hogy annyi kávéház, mint hajdan volt, ezekben a városokban sincs ma már, de oly gyökeresen sehol sem pusztult ki, mint nálunk. Ma Pesten a Hungária az egyetlen kávéházaszerű kávéház, az se nagyon az.)

A cikk végén mégis olvasok valami újat. Egy javaslatot, melyet a szerkesztőség azok érdekében tesz, akik hosszú ideig üldögélnék a presszóban vagy kávéházak(?)ban, s akiket olykor a személyzet kinéz onnan. A javaslat, melyet a főosztályvezető helyettese megfontolndónak tart, így hangzik: „... esetleg néhány központi fekvésű kávéház vagy eszpresszó ablakán kifüggeszzenek majd egy táblácskát, lényegében a következő felirással: »Ebben a kávéházban (vagy eszpresszóban) szívesen látjuk kedves idősebb vendégeinket.«"

Csak nehezen tudom visszatartani előtörő könnyeimet. Hát mégis vannak még, akik gondolnak ránk, idősebbekre, egykori kávéházi vendégekre! Mely finom lélekre valló javaslat! Hogyan is hálálhatnám meg méltóbban, mint hogy kiegészítem: az ablakban csak egy tábla legyen, s azon az egyen ez a szöveg álljon:

EBBEN A KÁVÉHÁZBAN SZÍVESEN LÁTJUK KEDVES IDŐSEBB VENDÉGEINKET, DE KUTYÁK BEHOZATALA VÁLTOZATLANUL TILOS!

(tabi)

KUTYA-DEMOKRÁCIA

Levelt kaptam egy olvasómtól, aki jólesően elismerő sorait buzditó záradékkal töltötte meg. Azt szeretné — úgy mond —, ha írásaimból nem hiányoznának a hit felvillanásai; hogy derűlátásomnak tápot adjon, rögvést el is küldte az *Allatbarátok Híradóját*, és benne azt a lelkesítő magyarázatot, amelyet a szerkesztőség az új ebadórendelethez fűzött: „Az eddig érvényben volt rendeletekkel szemben az új rendelet végre nem a fajtisztaság tekintetével alapul, hanem annak paragrafusai a széles körű demokratizmuson és szociális szempontokon nyugszanak... megszűnt végre a faji megkülönböztetés a kutyáknál is.”

Feldobbanó szívvel olvastam ezeket a csakugyan biztató sorokat; de arra kérésem kedves olvasómat, ne várjon tőlem gyors javulást. Én ugyanis tudom már, amit a kutyák még csak ezután fognak megtanulni: hogy a törvény előtti egyenlőségtől hosszú és rögvös út vezet a valóságos egyenlőségig, és tovább, addig az idősakig, amikor a demokratikus és szociális szempontok lelki hatalmakká válnak.

E. I.

VICC

Divatba jöttek az egy jó hír — egy rossz hír típusú viccek. Már komoly lapokban is találkoznunk velük. A kedves olvasónak továbbadjuk a legfrissebbet. Jó hír:

„Számúzték az alkoholt és a dohányfűstöt Székesfehérvárott a belvárosi Vörösmarty cukrászdából. Itt péntektől tilos dohányozni, valamint alkoholt fogyasztani.”

Rossz hír: „Aki mindkét szenvedélynek hódolnak, azoknak az alagsorban rendeztek be eszpresszót.”

Cseles, nem?

ŐSZINTE VŐLEGÉNY

Szombat este. Tévéripot egy sokgyerekes munkáscsaládnál, ahol éppen esküvőt ünnepelnek. Majd a műsor kapcsán megszólal egy másik pár is. Most kötnék házasságot. A riporter a tervekről faggatja a fiatalokat, arról például, hogy akarnak-e gyereket és hányat. A vőlegény nyíltan, nyájasan válaszol: hogyan akarnának! Az első már úton van.

Ez a riport egyik legemlékezetesebb pillanata. Ahogyan ez a fiatal férfi füttyöl az előítéletekre. Mert hányan takargatják még ma is a „bajt”? Hány esküvőt sutognak sandán a menyasszony derékfősgéről? Hány fiatalasszonyt bélyegzett, bélyegez meg a rosszindulatú pletyka, hogy „... fehériben esküdött, pedig a kicsi már bántotta a nagyt...”?

Bizonyos, hogy sokan felháborodtak az őszinte vőlegény szavain, azon, hogy a tévévezők millió sokasága előtt magától értedően beszél valmiről, ami nem általános jelenség, mégis sokakkal megesik. Neki nem volt titkolnivalója, mert nem tekintette titkolnivalónak közös örömeiket. Büszke apa máris.

(d. kiss)

Hámos Gusztáv rajza

LELTÁRHIÁNY

Ha az olvasó eltévedt humorreszkeknek vélné az alábbiakat — téved. A humoristák képzelőereje nem versenyezhet a bürokrácia képtelenségével.

Észak-Magyarországon egy lovakat is tartó gazdaságba nemrég megérkeztek a revizorok. Azt vizsgálták, milyen a takarmányfelhasználás függvényében a lovak trágyatermelése. Kiszámították, hogy egy meghatározott időszakban mennyi szemes abrakot és szalás takarmányt fogyasztottak az igavonók. Legyen ez a mennyiség az érthetőség kedvéért száz százalék. A számbavétel után a revizorok kimentek a szerves-trágya-gyűjtő helyre (közkeletűben: a trágyadombhoz) és megállapították, hogy baj van. A vizsgált anyagcseretermek ugyanis az elfogyasztott abrakhoz mérten csupán kilencvenszázaléknyi. Hová lett a hiányzó tíz százalék? A gazdaság őszintébb képviselői töredelmesen bevallották, hogy az istállók lakói nem hasonlítanak a szobatiszta cicákhoz, s mert igavonóként közlekednek, a hiányzó tíz százalékot valószínűleg elpoztogatták valahol az utakon. Az azonnali begyűjtés pedig már csak forgalmi okokból is lehetetlen. A magyarázatot az ellenőrök nem tartották kielégítőnek. Faramucibb gazdasági dolgozók kifundálták, hogy a leltárhiányt úgy lehetne pótolni, ha idegen lovak „termékeit” gyűjtenék össze, végre a revizió csak a mennyiség-gel foglalkozott, ló és trágya azonosítására nem kerül sor. Ez ellen viszont az állattenyésztési szakemberek tiltakoznak. Ők ugyanis azt állítják makacsul, hogy az elfogyasztott élelem egy része a lónál éppúgy, mint embernél, energiává alakul át. Testi és szellemi energiává. Némelyeknél persze a kelleténél is több energia termelődik, és a felesleget — mint látható — számarsságokra (lóságokra) pazarolják.

(benedek)